

Den 5 oktober 1899 föddes på Rotnäset i Strömsund ett gossebarn, som fick namnet Anders Ferdinand. Han växte upp på Näsvisken dit modern flyttade när hon fick arbete på bryggeriet i Strömsund. Gossens morfar tog hand om honom på dagarna de första åren medan modern arbetade.

Några år hade gått när olyckan en dag var framme. En snäll granne, Per Isaksson, hade gjort en kälke som barnen fick åka på i en närbelägen backe. Anders fick ena benet i kläm när de en gång åkte omkull. Efter en tid började benet värka. Mor Kristina tog honom med till doktor Eriksson i Strömsund men denne såg inte något fel på benet. Värken blev dock allt svårare och modern fick rådet att sända Anders till lasarettet i Östersund. Detta var i början av 1900-talet och järnvägen var ännu inte byggd. En bonde, Nils-Orsa i Bredgård, brukade med häst köra efter varor till Östersund. Han tog Anders med till lasarettet. Undersökningen visade att det blivit benröta i benet. Anders opererades av doktor Greve. Trots att han låg med benet i sträck en tid, blev det krokigt. Värken var något bättre men han måste nu gå med hjälp av kryckor. Anders hade svårt att klara av den långa skolvägen från Näsvisken till skolan i Strömsunds samhälle. Han fick därför komma till Fridsbergs Barnhem i Hillsand och gå i deras skola. Så småningom kom han till Vanförestalten i Härnösand. Där opererades benet på nytt men knäleden blev nu stel och benet rakt. Kryckorna fick han slänga och rakbenet besvärade honom sällan.

Som de flesta på den tiden måste Anders och hans syskon ut i förvärvslivet efter skolans slut, alltså i 13-14 års åldern. Det var först när han var 20 år gammal, som han provade på bagar-yrket. Han fick då arbete på ett bageri i Strömsund. Men snart började han längta ut i världen. Genom en annons i Sundsvalls Tidning sökte ett bageri i Sundsvall en lärling. Anders sökte platsen och fick den. Det fanns nu tågförbindelser söder ut. Anders hade inte pengar till tågbiljetten men han fick låna 20 kronor av handlare Dahleén i Strömsund. Denne tog dock Anders käraste ägodel, fiolen, i pant. Till hans stora glädje löste mor Kristina igen den efter en tid.

Hos bagarmästare Boman i Sundsvall trivdes Anders bra och han blev kvar där ett par år. Men en lärling har inte många kronor i månadslön. De räckte t.ex. inte till klädköp och nya kläder behövde han mest av allt. Detta, samt att han längtade efter att se nya trakter, gjorde att han sökte en ledig plats på ett bageri i Stockholm. Han fick platsen och sade upp sitt arbete hos Boman. Denne, som börjat tycka allt mer om den duktige Strömsunds pojken, som ofta sjöng och var glad under arbetet, sade då:

"Jag trodde att vi skulle få behålla dej här hos oss. Vi har ju inga barn, min gumma och jag. Vi har talat om att du så småningom skulle få överta bageriet efter oss när jag börjar tröttna."

Anders åkte sjövägen till Stockholm. Han fick löfte av kaptenen på ett lastfartyg att arbeta för biljettkostnaden. Det var ont om kol efter kriget och därför eldades båten med ved. I 3-timmars pass fyllde Anders den stora pannan med ved och sedan fick han äta och sova i 3 timmar. Det var en solig söndagsmorgon på försommaren när naturen stod i sin färgaste skrud som fartyget stävade in genom Stockholms skärgård mot kajen. Något så vackert hade Anders aldrig sett varken förr eller senare.

Även i Stockholm trivdes Anders bra med arbetet men hemlängtan blev allt starkare. Mor Kristina hade flyttat till Sundsvall där hon arbetade som glansstrykerska på en tvättinrättning. Anders åkte till henne men eftersom det inte fanns något arbete i Sundsvall för honom så flyttade de hem till Strömsund.

År 1925 blev Anders anställd som bagare hos Olle Persson i Åsele. Där trivdes han och mor Kristina bra och hade gärna stannat för gott. Det blev dock allt fler bagerier på orten och Olle Persson tvingades säga upp en del av personalen, däribland Anders. Efter tillfälliga arbeten i Dorotea och Borgvattnet kom hälsningar från Lövberga att de gärna ville ha en bagare till byn. Anders, som länge önskat sig något eget, flyttade dit och fick hyra en gammal bagarstuga. Nu kom en arbetsam tid. Först bakade han bröd av olika sorter. Därefter körde han med häst ut till närliggande byar och sålde det i gårdarna. Hästen fick han låna av Henriksson i Lövberga. Så småningom köpte han sin första bil, en T-ford. Bagarstugan var tyvärr bara ett ruckel och bakugnen fallfärdig och han tvingades sluta. Handlaren Gottfrid Sundkvist i Havsnäs föreslog att han skulle flytta till Havsnäs och med dennes hjälp fick Anders hyra systrarna Anna och Olga Perssons bakstuga. Han fick även bo hos dem medan han gjorde nödvändiga reparationer i stugan och hösten 1933 kunde han öppna bageriet. Han hyrde den lilla lägenheten i missionshuset till bostad åt sig och mor Kristina. Anders ville alltid ha sin mor hos sig och hon bodde hos honom så länge hon levde.

Arbetslösheten var stor i Sverige på 30-talet. För att i någon mån ordna arbeten byggdes vägar på många håll i landet. Från Lövberga till Alanäset drogs en ny väg och den kom att gå rakt genom boningshuset på Jonas Sundkvists gård Lilllänge mitt i Havsnäs. Huset måste rivas och familjen flyttade till Järvsand. Sundkvist erbjöd Anders att få köpa gården vilket han gjorde. Ladugården stod ju kvar på gården och i den var det friskt timmer. Anders rev ut allt invändigt och inredde kök och bostadsrum på den f.d. forbotten (höskullen) samt bageri m.m. på nedre planet. Det blev rymligt och bra. Anders och mor Kristina hade flyttat från missionshuset därför att det var svårt för Anders att gå i den branta trappan upp till lägenheten. Under ombyggnaden bodde de i en gammal bakstuga tillhörande Rudolf Blom. Den var kall och dragig så att de höll på att frysa ihjäl under den kalla vintern. Anders och hans mor hade bott på så många ställen och alltid hyrt av andra. Så stor lycka hade de aldrig förut känt som när de nu fick flytta in i ett eget hem. Anders ägde nu ett jordbruk och därför kunde han köpa en ko och så småningom flera djur till ladugården.

Bageriet gick nu så bra att Anders tidvis anställde bl.a. "Bagar-Olle" Andersson och Karl-Gunnar Persson som hjälp. Brödet sändes med buss till affärerna ute i byarna.

År 1939 bröt andra världskriget ut. Det blev ransonering på så gott som allt som behövdes till bakningen. Kupongerna ville aldrig räcka till. Svårt var det att få tag i kartonger till brödet och dyrt blev det att sända dem med buss. Bensin fanns ej att köpa och gengasen var besvärlig. Efter kriget blev det inte mycket bättre. Då började affärerna ta hem bröd från egna bagerier som bl.a. Konsum-föreningen startade. Husmödrarna bakade sitt mesta bröd själva. Bageriet blev allt mer olönsamt och på 1950-talet lades det ned.

År 1943 gifte Anders sig med Emy Mikkiasson från Lillholmen. De fick 4 barn: Sören, Tor, Nils-Åke och Inga. Makarna drev jordbruket till 1965. Hustrun Emy drabbades av ohälsa och avled år 1984.

Anders var i många år ledamot av fullmäktige i dåvarande Alanäs kommun. Han var med och startade DHR-s lokalavdelning i Strömsund där han en tid även var dess ordförande. Vid bildandet av Havsnäs Vatten-och avloppsföretag var han en av eldsjälarna. Han lade ner mycket tid och arbete såväl vid planeringen som vid framdragandet av ledningarna genom byn. Dessutom var han tillsyningsman för pumphus m.m. i många år utan någon ersättning.

När Stina och Amandus Backlund beslöt att upphöra med sin affärsrörelse och sälja fastigheten kontaktade Anders ledningen för Konsum i Jämtland och föreslog dem att köpa och öppna en butik i Havsnäs vilket de också gjorde. Han tog även initiativ till att förmå trafikledningen för postbussarna att låta dessa vissa turer gå över Havsnäs mot Gäddede i stället för Alavattenvägen.

Anders största intresse förutom familjen var nog musiken. I början av tonåren bodde han en längre tid hos familjen Palm i Strand. Där hängde en fiol i ett rum. Barnen var förbjudna att röra den men när familjen ibland åkte bort hände det att Anders lånade den och försökte spela små melodier. Han var mycket musikalisk och lärde sig snart att spela såväl fiol som dragspel, gitarr m.fl. instrument. En egen fiol fick han av Edvard Markusson som själv hade byggt den. Under tiden i Åsele blev han bekant med Jularbo-Kalle, Helge Eriksson och Bio-Nisse och dem spelade han ofta tillsammans med. Han var även med i flera musikkapell.

Han älskade att fiska och så sent som sommaren 1991, han var då 92 år hjälptes han och sonen Nils-Åke åt med nätfiske.

Några månader före sin död berättade Anders om sitt långa och strävsamma liv. Han hade ett bra minne för alla händelser och årtal och han kom även ihåg sånger och visor som han sjöng i sin ungdom. Av dem sjöng han ett par för mig. Den ena började så: "Det var en gång så börjar alla sagor - -". Osökt går tankarna till de sista raderna i Dan Anderssons dikt "En spelmans jordafärd": "Över svarta mörka vatten spelar natten upp till bön ty en spelman och en drömmare är död."

Anders Lindholm avled den 5. december 1992, 93 år gammal.

Aune Laitinen

·Vy från Kalkbergs Utsikten i Havsnäs 422 m.ö.h.